

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2017. gada 5. oktobrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība civillietās un komercietās – Regula (EK) Nr. 44/2001 – Jurisdikcija – 2. panta 1. punkts – Atbildētāja domicila tiesu jurisdikcija – 22. panta 4. punkts – Ekskluzīva kompetence attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību reģistrāciju vai likumību – Tiesvedība nolūkā noteikt, vai persona ir pamatoti reģistrēta kā preču zīmes īpašniece

Lieta C-341/16

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Federālās zemes Augstākā tiesa Diseldorfā, Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 14. jūnijā un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 16. jūnijā, tiesvedībā

Hanssen Beleggingen BV

pret

Tanja Prast-Knippling.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Ilešičs [*M. Ilešič*], tiesneši A. Prehala [*A. Prechal*], A. Ross [*A. Rosas*], K. Toadere [*C. Toader*] (referente) un E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*],

ģenerāladvokāts H. Saugmandsgors Ēe [*H. Saugmandsgaard Øe*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *T. Prast-Knippling* vārdā – *P. Sohn, Rechtsanwalt*,
- Eiropas Komisijas vārdā – *M. Wilderspin* un *M. Heller*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2017. gada 13. jūlija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – vācu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.) 22. panta 4. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *Hanssen Beleggingen BV* (turpmāk tekstā – “*Hanssen*”), Nīderlandē reģistrētu sabiedrību, un *Tanja Prast-Knipping*, dzīvojošu Vācijā, par pēdējās minētās reģistrāciju par Beniluksa preču zīmes īpašnieci.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Ar Regulu Nr. 44/2001 attiecībās starp dalībvalstīm ir aizstāta 1968. gada 27. septembra Konvencija par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.; turpmāk tekstā – “Briseles konvencija”). Šī regula savukārt ir aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 12. decembra Regulu (ES) Nr. 1215/2012 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2012, L 351, 1. lpp.). Atbilstoši pēdējās minētās regulas 66. panta 1. punktam šo regulu “piemēro tikai tiesvedībā, kura uzsākta, publiskiem aktiem, kas oficiāli sastādīti vai reģistrēti, un tiesu izlīgumiem, kuri apstiprināti vai noslēgti 2015. gada 10. janvārī vai pēc tam”.
- 4 Tā kā pamatlietā aplūkotā prasība tiesā ir celta pirms 2015. gada 10. janvāra, šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir jāizskata, ievērojot Regulu Nr. 44/2001.
- 5 Šīs regulas 2. panta 1. punktā bija noteikts:
“Saskaņā ar šo regulu personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, neatkarīgi no viņu pilsonības, var iesūdzēt attiecīgās dalībvalsts tiesā.”
- 6 Šīs pašas regulas II nodaļas 6. iedaļā “Izņēmuma jurisdikcija” ietvertajā 22. pantā bija noteikts:
“Šādām tiesām ir izņēmuma jurisdikcija neatkarīgi no domicila:
[..]
4) tiesvedībā attiecībā uz tādu patentu, preču zīmju, dizainparaugu vai citu līdzīgu tiesību reģistrāciju vai likumīgumu, kas jādeponē vai jāreģistrē, tās dalībvalsts tiesas, kurā deponēšana vai reģistrācija ir piemērota, notikusi vai kurā to uzskata par notikušu saskaņā ar kāda Kopienas akta vai starptautiskas konvencijas noteikumiem.
[..]”
- 7 Šī tiesību norma atbilda Briseles konvencijas 16. panta 4. punktam.

Konvencija

- 8 2005. gada 25. februārī Hāgā Beļģijas Karalistes, Luksemburgas Lielhercogistes un Nīderlandes Karalistes parakstītā Beniluksa konvencija par intelektuālo īpašumu (preču zīmes un dizainparaugi) (turpmāk tekstā – “Konvencija”) ir stājusies spēkā 2006. gada 1. septembrī.

9 Konvencijas 1.2. pantā ir noteikts:

“1. Tiek izveidota *Organisation Benelux de la Propriété intellectuelle (marques et dessins ou modèles)* [Beniluksa Intelektuālā īpašuma organizācija (preču zīmes un dizainparaugi)] [..].

2. *Organisation* struktūrvienības ir:

[..]

c. *Office Benelux de la Propriété intellectuelle (marques et dessins ou modèles)* [Beniluksa intelektuālā īpašuma birojs (preču zīmes un dizainparaugi)] [..].”

10 Konvencijas 1.5. panta 1. un 2. punktā ir precizēts:

“1. *Organisation* galvenā mītne ir Hāgā.

2. *Office* atrodas Hāgā.”

11 Saskaņā ar Konvencijas 4.6. panta 1. punktu:

“[Teritoriālo tiesas jurisdikciju] preču zīmju vai dizainparaugu lietās nosaka pēc atbildētāja domicila vai pēc vietas, kur ir radušās, ir izpildītas vai ir jāpilda lietā aplūkojamās saistības. Vieta, kur ir lūgta preču zīmes vai dizainparauga reģistrācija vai kur tie ir reģistrēti, nekādā gadījumā nav pamats jurisdikcijas noteikšanai.”

Vācijas tiesības

12 *Bürgerliches Gesetzbuch* (Civilkodekss) 812. pants, kas ir iekļauts tā 26. nodaļā, ir nosaukts “Ungerechtfertigte Bereicherung” (Netaisna iedzīvošanās), un tā 1. punktā ir paredzēts, ka “tam, kurš iegūst kaut ko no trešās personas bez juridiska pamata, pamatojoties uz šīs trešās personas sniegtu pakalpojumu vai jebkādā citā veidā, tas ir jāatlīdzina”.

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

13 1979. gada 7. septembrī saskaņā ar Vācijas tiesībām dibināta sabiedrība, kas pieder *Helmut Knipping* un kas darbojas būvmateriālu, it īpaši logu, ražošanā, prasīja *Office Benelux de la Propriété intellectuelle (marques et dessins ou modèles)* (turpmāk tekstā – “OBPI”) reģistrēt kā Beniluksa preču zīmi šādu vārdisku un grafisku apzīmējumu:

14 OBPI reģistrēja šo preču zīmi, melnbaltu, ar Nr. 361604 (turpmāk tekstā – “preču zīme Nr. 361604”).

15 *Hanssen* ir saskaņā ar Nīderlandes tiesībām dibināta sabiedrība, kas darbojas durvju un logu tirdzniecībā. Tai pieder Beniluksa vārdiska un grafiska preču zīme Nr. 0684759. Šo preču zīmi veido tāds pats vārdiskais un grafiskais apzīmējums kā tas, kurš ir preču zīmes Nr. 361604 priekšmets, bet tā ir reģistrēta zilā un dzeltenā krāsā.

16 1995. gada 9. oktobrī *H. Knipping* nomira.

17 2003. gada 14. novembrī *T. Prast-Knipping*, uzrādot sertifikātu, kurā ir apliecināts, ka viņa ir vienīgā *H. Knipping* mantiniece, prasīja OBPI viņu reģistrēt kā preču zīmes Nr. 361604 īpašnieci.

- 18 *OBPI* izdarīja šo reģistrāciju.
- 19 *Hanssen* apstrīdēja minēto reģistrāciju. Tā apgalvoja, ka tiesības uz preču zīmi Nr. 361604 pirms *H. Knipping* nāves tikušas vairākkārt nodotas un ka nāves brīdī tās vairs neietilpa viņa īpašumā. Tādējādi *T. Prast-Knipping* reģistrācijai par šīs preču zīmes īpašnieci neesot pamata.
- 20 Tā kā strīds nevarēja tikt atrisināts izlīguma ceļā, 2012. gada 8. jūnijā *Hanssen* cēla pret *T. Prast-Knipping* prasību *Landgericht Düsseldorf* (Diseldorfas Apgabaltiesa, Vācija), kas ir viņas domicila tiesa. *Hanssen* norādīja uz Civilkodeksa 812. pantā minēto netaisnīgo iedzīvošanos un prasīja piespriest *T. Prast-Knipping* deklarēt *OBPI*, ka ar minēto preču zīmi viņai nav piešķirtas tiesības un ka tā atsakās to reģistrēt uz sava vārda kā īpašniece.
- 21 Ar 2015. gada 24. jūnija spriedumu *Landgericht Düsseldorf* (Diseldorfas Apgabaltiesa) noraidīja šo prasību, pamatojoties uz to, ka *H. Knipping* nāves dienā preču zīme Nr. 361604 ietilpa viņa īpašumā un tika likumīgi nodota *T. Prast-Knipping* mantošanas ceļā.
- 22 *Hassen* iesniedza apelācijas sūdzību par šo spriedumu *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Federālās zemes Augstākā tiesa Diseldorfā, Vācija).
- 23 Šai tiesai bija šaubas par Vācijas tiesu kompetenci izskatīt šo lietu. Tā uzskata, ka šī kompetence, protams, var izrietēt no Regulas Nr. 44/2001 2. panta 1. punkta, bet ir arī iespējams, ka pamatlietā aplūkotās preču zīmes reģistrācijas dalībvalsts tiesām, – šajā lietā Nīderlandei, jo *OBPI* galvenā mitne atrodas Hāgā, – ir izņēmuma jurisdikcija atbilstoši šīs regulas 22. panta 4. punktam.
- 24 Tā kā tiesas jurisdikcija ir jāpārbauda pēc savas ierosmes, *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Federālās zemes Augstākā tiesa Diseldorfā) vēlas, lai šis jautājums tiktu noskaidrots.
- 25 It īpaši esot jāprecizē, vai tāda prasība kā *Hanssen* celtā prasība attiecas uz “tiesvedību attiecībā uz [...] preču zīmju [...] tiesību reģistrāciju vai likumīgumu” minētās regulas 22. panta 4. punkta izpratnē. 1983. gada 15. novembra spriedumā *Duijnste* (288/82, EU:C:1983:326) esot ietvertas norādes par labu noraidošai atbildei uz šo jautājumu, bet, ievērojot preču zīmju tiesību attīstību pēc šī sprieduma, nav skaidrs, vai tas vēl ir jāņem vērā.
- 26 Attiecībā uz minēto preču zīmju tiesību attīstību *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Federālās zemes Augstākā tiesa Diseldorfā) it īpaši min Padomes 2009. gada 26. februāra Regulas (EK) Nr. 207/2009 par Eiropas Savienības preču zīmi (OV 2009, L 78, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 16. decembra Regulu (ES) 2015/2424 (OV 2015, L 341, 21. lpp.; turpmāk tekstā – “Regula Nr. 207/2009”), 18. pantu.
- 27 Minētā tiesa min arī apstākli, ka tiesu jurisdikcijas jomā Beniluksa preču zīmei ir zināmas īpatnības.
- 28 Šādos apstākļos *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Federālās zemes Augstākā tiesa Diseldorfā) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:
- “Vai [Regulas Nr. 44/2001] 22. panta 4. punktā ietvertais tiesvedības jēdziens “attiecībā uz [...] preču zīmju [...] reģistrāciju vai likumību” attiecas arī uz prasību pret Beniluksa preču zīmju reģistrā reģistrētas Beniluksa preču zīmes oficiālu preču zīmes īpašnieci, lai tā paziņotu [*OBPI*], ka viņai nav tiesību uz attiecīgo preču zīmi un viņa atsakās no reģistrācijas par preču zīmes īpašnieci?”

Par prejudiciālo jautājumu

- 29 Uzdodot savu jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 44/2001 22. panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir piemērojams lietām, kuru mērķis ir noteikt, vai persona ir pamatoti reģistrēta kā preču zīmes īpašniece.
- 30 Lai atbildētu uz šo jautājumu, vispirms ir jāatgādina, ka Tiesa ir jau nospriedusi – Regulas Nr. 44/2001 22. panta 4. punktā ir atspoguļota tā pati sistēma, kas Briseles konvencijas 16. panta 4. punktā, un papildus, tā ir izteikta gandrīz identiski, kā arī – ir svarīgi nodrošināt šo tiesību normu interpretācijas turpinātību (spriedums, 2012. gada 12. jūlijs, *Solvey*, C-616/10, EU:C:2012:445, 43. punkts).
- 31 Turpinājumā ir jānorāda, ka lietu “attiecībā uz [intelektuālā īpašuma tiesību] reģistrāciju vai likumību” jēdziens, kas norādīts minētajās tiesību normās, ir “autonoms jēdziens”, kas ir vienveidīgi jāpiemēro visās dalībvalstīs (spriedumi, 1983. gada 15. novembris, *Duijnstee*, 288/82, EU:C:1983:326, 19. punkts, un 2006. gada 13. jūlijs, *GAT*, C-4/03, EU:C:2006:457, 14. punkts).
- 32 Visbeidzot, Tiesa ir precizējusi, ka tiesību normas, kurās paredzēta izņēmuma jurisdikcija, kāds ir Briseles konvencijas 16. pants un Regulas Nr. 44/2001 22. pants, nav interpretējamās plašāk, nekā to prasa to mērķis, jo tās liedz pusēm tiesas izvēli, kas tām pretējā gadījumā būtu, un dažos gadījumos var radīt situāciju, kad pusēm ir jāvērsas tiesā, kas nav nevienas no tām domicila valsts tiesa (skat. spriedumus, 1990. gada 10. janvāris, *Reichert* un *Kockler*, C-115/88, EU:C:1990:3, 9. punkts, kā arī 2011. gada 12. maijs, *BVG*, C-144/10, EU:C:2011:300, 30. punkts).
- 33 Regulas Nr. 44/2001 22. panta 4. punkta mērķis ir uzticēt tiesvedības par intelektuālā īpašuma tiesību reģistrāciju vai likumību tiesām, kas materiāli un juridiski ir vistuvākās reģistram, jo šīs tiesas ir vispiemērotākās, lai izlemtu lietas, kurās tiek apstrīdēta reģistrācijas likumība vai pat tas, ka ir lūgta to reģistrācija vai tās ir reģistrētas (šajā nozīmē attiecībā uz Briseles konvencijas 16. panta 4. punktu skat. spriedumu, 2006. gada 13. jūlijs, *GAT*, C-4/03, EU:C:2006:457, 21. un 22. punkts).
- 34 Šādos apstākļos Tiesa lietās, kas attiecas uz tiesu jurisdikciju patentu jomā, nolēma, ka, ja tiesvedība neattiecas ne uz patenta spēkā esamību, ne uz to ir lūgta tā reģistrācija vai tas ir reģistrēts, tā neietilpst tiesvedību “attiecībā uz patentu reģistrāciju vai likumību” jēdzienā un līdz ar to tā nav dalībvalsts, kurā ir reģistrētas tiesības, tiesu izņēmuma jurisdikcijā (spriedumi, 1983. gada 15. novembris, *Duijnstee*, 288/82, EU:C:1983:326, 22.–25. punkts, kā arī 2006. gada 13. jūlijs, *GAT*, C-4/03, EU:C:2006:457, 15. un 16. punkts).
- 35 Tādējādi šajā izņēmuma tiesu jurisdikcijā neietilpst tiesvedība, kas attiecas vienīgi uz jautājumu par to, kurš ir patenta tiesību īpašnieks (spriedums, 1983. gada 15. novembris, *Duijnstee*, 288/82, EU:C:1983:326, 26. punkts).
- 36 Kā ģenerālvokāts ir norādījis savu secinājumu 26.–29. punktā, šī interpretācija ir attiecināma uz lietu, kas attiecas uz preču zīmi, kāda ir pamatlietā, kas neattiecas ne uz preču zīmes spēkā esamību, ne uz tās reģistrāciju, bet attiecas tikai uz jautājumu, vai personai, kuras vārds ir reģistrēts kā īpašnieka vārds, ir šāds statuss.
- 37 Strīds, kas neietver pašas preču zīmes reģistrācijas vai tās spēkā esamības apstrīdēšanu, nav lieta “attiecībā uz [...] preču zīmju reģistrāciju vai likumību”, kas minēta Regulas Nr. 44/2001 22. panta 4. punktā, un tas neatbilst šīs tiesību normas mērķim. Šajā ziņā jānorāda, ka jautājums par to, kurā personiskajā īpašumā ietilpst kādas intelektuālā īpašuma tiesības, neveido vispārīgu materiālu vai juridisku piesaisti šo tiesību reģistrācijas vietai.

- 38 Šķiet, ka tā ir šajā lietā. Kā izriet no iesniedzējtiesas lēmuma, strīds ir par preču zīmes Nr. 361604 īpašumtiesībām pēc *H. Knipping* nāves; tādēļ ir jānosaka, vai šī preču zīme ietilpa viņa īpašumā viņa nāves brīdī.
- 39 No iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka uz tādu strīdu, kāds ir pamatlietā, kas ir saistīts tikai ar jautājumu par to, kurš ir uzskatāms par attiecīgās preču zīmes īpašnieku, neattiecas Regulas Nr. 44/2001 22. panta 4. punkts.
- 40 Šo interpretāciju nepadara nederīgu apstākļi, ka Savienības legislatīvie akti ietver atsevišķas tiesību normas, kas ļauj tiesību uz intelektuālo īpašumu īpašniekam prasīt izdarīt uz viņa vārda reģistrāciju, kas sākotnēji ir izdarīta uz citas personas vārda.
- 41 Šajā ziņā iesniedzējtiesa it īpaši atsauca uz tiesību aktiem par Eiropas Savienības preču zīmi un uzsver, ka Regulas Nr. 207/2009 18. pantā jurisdikcija lemt par īpašnieka lūgumu pārreģistrēt uz viņa vārda preču zīmi, ko ir reģistrējis starpnieks vai pārstāvis, konkrēti ir piešķirta Eiropas Savienības preču zīmju tiesām. Tomēr, tā kā šī tiesību norma specifiski attiecas uz attiecībām starp starpnieku vai pārstāvi un Eiropas Savienības preču zīmes īpašnieku, nešķiet, ka pamatlietā aplūkotais strīds, kas ir par Beniluksa preču zīmi, attiektos uz šādām attiecībām.
- 42 Attiecībā vēl uz apstākli, kas arī ir minēts lēmumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu, ka tiesu jurisdikcijas jomā Beniluksa preču zīmi raksturo noteiktas īpatnības, ir jānorāda, ka pretēji lietai, kurā ir taisīts 2016. gada 14. jūlija spriedums *Brite Strike Technologies* (C-230/15, EU:C:2016:560), kurā Tiesa ir precizējusi saistību starp Konvencijas 4.6. pantā noteikto tiesu jurisdikciju un tiesu jurisdikciju, kas ir paredzēta Regulas Nr. 44/2001 22. panta 4. punktā, pamatlieta neattiecas ne uz jautājumu par attiecīgās Beniluksa preču zīmes reģistrāciju, ne tās likumību, ne uz iespējamajiem tās aizskārumiem, turklāt tādējādi *Hanssen* pieteikums saskaņā ar Tiesai iesniegto informāciju nav pamatots ne ar vienu Konvencijas materiālo tiesību normu. Šādos apstākļos Konvencijas īpatnībām tiesu jurisdikcijas jomā nav nozīmes pamatlietā.
- 43 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz prejudiciālo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 44/2001 22. panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nav piemērojams lietām, kuru mērķis ir noteikt, vai persona ir pamatoti reģistrēta kā preču zīmes īpašniece.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 44 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komerclietās 22. panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nav piemērojams lietām, kuru mērķis ir noteikt, vai persona ir pamatoti reģistrēta kā preču zīmes īpašniece.

[Paraksti]